

MALMÖ HÖGSKOLA
Fakulteten för lärande och samhälle
Skolutveckling och ledarskap
ULV projekt

Examensarbete

15 högskolepoäng
Grundnivå

Läs- och skrivutveckling i grundskolan

“Reading and Writing Development in Elementary School”

Sosan Abdi

Hasnija Hadzimesinovic

Lärarytelse 210 hp
Slutseminarium 2011.11.....

Examinator: Jan Härdig
Handledare: Björn Lundgren

Sammanfattning/Abstract

Syftet med vårt examensarbete är att undersöka hur en grupp lärare arbetar med barns läs – och skrivinlärning, vilka metoder och aktiviteter de använder i sin undervisning. Vi kopplar sedan språkinlärningen till matematikundervisningen.

Problem: Hur arbetar lärarna med språk i skolans miljö för att stödja barns utveckling?
Hur stimulerar pedagogerna barns språk och lärande i matematikundervisningen?

Teorier: I vårt arbete beskriver vi språk teori och metoder som handlar om läs – och skrivutveckling. Vi utgår från Vygotskijs teorier om barns läs- och skrivutveckling.

Metod: Vi har använt oss av intervju som metod i vårt arbete. Vi har intervjuat åtta lärare från två olika skolor i Malmö.

Vår slutsats är att barn utvecklar sin läs- och skrivförmåga på olika sätt genom olika övningar och lekar t.ex. läsning, skrivövningar med olika texter, teater osv. De olika övningarna har sin grund i olika metoder: LTG, Rydaholms och Bornholmsmetoden. Den vanligaste och mest använda är LTG utifrån vår undersökning. Vi kommer att använda mer tekniska läromedel, t.ex. datorer, i matematikundervisningen, som hjälp för barnen att utveckla sin läs-och skrivförmåga.

Nyckelord:

Förskola, grundskola, läs- och skrivutveckling, pedagogik

Innehåll

1.	Inledning	7
2.	Syfte och frågeställning	8
3.	Tidigare forskning om läs- och skrivlärande	9
4.	Läs och skrivinlärningsmetoder	10
4.1)	Den fonologiska cirkeln:	10
5.	Att tala, skriva och läsa med eleverna i skolan	12
5.1)	Lusten att läsa och skriva	12
5.2)	Skriva för att lära	13
5.3)	Läs- och skrivutveckling i matematiken	14
6.	Metoder som används för läs- och skrivutveckling	17
6.1)	Bornholmsmetoden	17
6.2)	LTG -metoden.....	17
6.3)	Rydaholmsmetoden	17
6.4)	Högläsning.....	18
6.5)	Ljudmetoden	18
6.6)	Helordsmetoden	18
7.	Metod och genomförande	19
7.1)	Metod.....	19
7.2)	Urval	19
7.3)	Genomförande:	20
8.	Resultat och analys	21
8.1)	Intervju med förskoleklassläraren	21
8.2)	Teoretisk koppling	21
8.3)	Intervju med läraren i årskurs 2	22
8.4)	Teoretisk koppling	22
8.5)	Intervju med läraren i årskurs 1	22
8.6)	Teoretisk koppling	23
8.7)	Intervju med läraren i 3 a	23
8.8)	Teoretisk koppling	24
8.9)	Intervju med läraren i 3 b	24
8.10)	Teoretisk koppling:	25
8.11)	Intervju med läraren i årskurs 4	25
8.12)	Teoretisk koppling	25

9.	Diskussion	26
9.1)	Teori och litteraturdiskussion.....	26
9.2)	Hur arbetar lärarna med barns läs- och skrivutveckling?.....	28
9.3)	Lärarnas metoder i läs- och skrivutveckling.....	29
10.	Referenslista	32
11.	Internet	33

Förord

Jag, Hasnija, läser min sista termin på lärarutbildningen. Min studiegång är kopplad till ULV-projektet. ULV-projektet är ett projekt som inbjuder Utländska Lärare Vidare utbildning. Jag är redan utbildad grundskolelärare från hemlandet med några års erfarenhet. Jag och Sosan har skrivit vårt examens-arbete tillsammans. Vi har gjort våra uppgifter tillsammans till punkt och pricka. På så sätt skapade vi mer förtroende för varandra, vilket är nödvändigt när man samarbetar. Det har vi utan tvekan haft nytta av. Vi skrev inte ett ord utan att vi var överens om det.

Jag, Sosan, studerade till Ma- och NO lärare i hemlandet och min komplettering är att läsa två år till inom ULV- projektet. Jag är klar med mina studier och håller på med examensarbete. Jag har två inriktningar som går mot förskoleklasslärare och grundskolelärare.

1. Inledning

Språket är ett verktyg som man använder för att lära sig. Människor har alltid behov av att kommunicera med varandra och är den enda arten som har lyckats utnyttja denna kommunikationsförmåga. Språket utgör grunden i mötet med andra människor. För att kunna kommunicera och formulera sina känslor och behov måste man lära sig språket. Att kunna språket betyder att förstå, tänka, drömma och kommunicera. Vi som lärare presenterar språket i två former, det skriftliga och det muntliga. Man kan inte betrakta skriftlig utveckling som en vanlig motorisk aktivitet, eftersom skrivandet ofta omfattar en eller flera aktiviteter t.ex. när eleverna skriver en text måste de samtidigt tänka på hur den ska skrivas.

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts (Lgr 11 s.2).

Språket är en mer komplicerad process än vi tror, vilket betyder att vi måste stimulera barnen att skriva. Barnen har olika förmågor och sätt att lära sig skriva. Ladberg har visat *"Med språket kan vi uttrycka sådant som inte kan uttryckas på andra sätt: fantasi, bilder och abstrakta tankar, vi kan berätta om vad som har hänt, planera sådant som ska ske."* (Ladberg 2003 s. 81).

Språket ger oss självkänsla för att växa som människor. Språkinläring sker främst i kommunikation med andra människor som Vygotskij har nämnt att *"språket är både en individuell kognitivprocess och en kommunikationsprocess"* (Dysthe 2008 s 221)

Språkinläring och lärande går hand i hand. Detta har stor betydelse för att ta in nya begrepp, att förstå varandra och lyssna, läsa, tala och skriva i de olika ämnena i skolan.

Lärarnas uppgift är att väcka och uppmuntra lärandet redan från förskolan, genom att ha roliga övningar som ramsor, sånger, rim och stavelseklapp. Då har man mer stöd och bra träning både språkmässigt och tankemässigt. Liberman (1974 Refererat i Arnqvist 1993 s71) har undersökt tre- till sexåringars förmåga att uppmärksamma stavelser och enskilda fonem. När man lyssnar på ramsor så hör man att dessa har sin utgångspunkt i ordens stavelser *"ett två tre fy-ra , alla byx- or är- o dy- ra, den som ing- a byx- or har..."*

2. Syfte och frågeställning

Syftet med vår undersökning är att ta reda på hur några lärare arbetar med barn i läs – och skrivinlärning. Vi undersöker även hur de arbetar med läs- och skrivinlärning i matematik.

Frågeställning:

- Vilken uppfattning har lärarna om barns läs- och skrivutveckling?
- Vilka metoder och aktiviteter använder lärarna för barns läs- och skrivutveckling?

3. Tidigare forskning om läs- och skrivlärande

I det här kapitlet skriver vi om olika metoder som är knutna till läs – och skrivinläring. Vi kommer att definiera olika begrepp som skall beskriva hur läs- och skrivinläring sker. Syftet med teorigenomgången är att ge en allmän uppfattning om språkinläring d.v.s. vissa metoder och former som används vid språkinläringen. Under våra studier på Malmö Högskola har vi lärt oss olika metoder som används under språkinläringen. Vi vill undersöka vilka metoder lärarna oftast använder sig av. Vi kommer sedan att beskriva forskning som kopplar ihop läs- och skrivinläring med matematikundervisningen.

Fler forskare och deras undersökningar har väckt flera intressanta tankar kring språkinläring och dess betydelse ”*Språk och tanke har varit minst lika fascinerande för filosofer, språkforskare och psykologer som förhållandet mellan tal och skrift.*”(Dysthe 2008 s. 89). Forskarna kan delas in i tre kategorier: den ena, som menar att språk är en form av tänkande, den andra, som menar att språket bara förmedlar tankar och den tredje gruppen av forskare, som anser att språket är ett viktigt redskap som främjar tänkandet. ”*Läraren kan enligt Vygotskij aktivt främja utveckling och lärande genom att gå in i inlärningsprocessen*” (Dysthe2008 s. 54). Han gav läraren en central position. Både Bakhtin och Vygotskij betonar de sociala faktorerna och språkets betydelse.

De påpekar att man i skolan har varit alltför intresserad av att pröva vad eleven kan, d.v.s. bestämma den utvecklingsnivå eleven befinner sig på, i stället för att intressera sig för möjligheten av framtida lärande. Den potentialen bli läraren medveten om när han/hon upptäcker vad eleven kan göra med hjälp och vägledning i samarbete med läraren eller med en annan elev. Ett sådant samspel kommer att främjar lärandet, men utmaningar måste då ligga inom den nära utvecklingszonen (Dysthe 2008 s. 55).

Det blir lättare att fortsätta inlärningsprocessen när man vet vilken utvecklingszon eleven befinner sig i. För Vygotskij har språket i sig självt en viktig funktion att fylla som redskap för tänkande och problemlösning.

Enligt Strömqvist (2007) bör lärarna vara väl insatta i skrivprocessen, för att kunna bedriva en god skrivundervisning och ge eleverna möjlighet att bearbeta sin text på olika sätt i både för- och efterhand. För de riktigt svaga eleverna utgör läraren en viktig roll. Strömqvist

(2007) säger att läraren ska fungera som mottagare och hjälpa elever att komma vidare. Och när det gäller skrivandet måste eleverna tycka att det är lustfyllt att skriva.

Under 1960- talet kom beskrivningar om förskolebarnens tidiga läs- och skrivande. Som resultat av forskningen fick man veta att talspråket (hör och tal) och skriftspråket (läs och skriv) är ömsesidigt beroende på språkaktiviteter. (Liberg 2009 s. 18).

4. Läs och skrivinlärningsmetoder

4.1) Den fonologiska cirkeln:

Inom språkvetenskapen kallas dessa fonem. Att förstå att talet kan ses som bestående av mindre delar – fonem – brukar kallas för att man är fonologiskt medveten (Myndigheten för skolutveckling 2007 s. 25).

Björk Maj & Liberg Caroline(2005)analyserar i sin bok *"Vägar in i skriftspråket"* hur man som pedagog kan arbeta med barn som precis har börjat skriva och läsa, samt hur man bygger upp förståelse genom att skapa en rolig och stimulerande undervisning i en miljö, där barn och vuxna är tillsammans och deltar i ett aktivt och funktionellt språkande. Det huvudsakliga målet för läs – och skrivundervisning i skolan är att skapa engagerade och motiverade lärare som är passionerade för sitt yrke, då detta bidrar till en bättre arbetsmiljö.

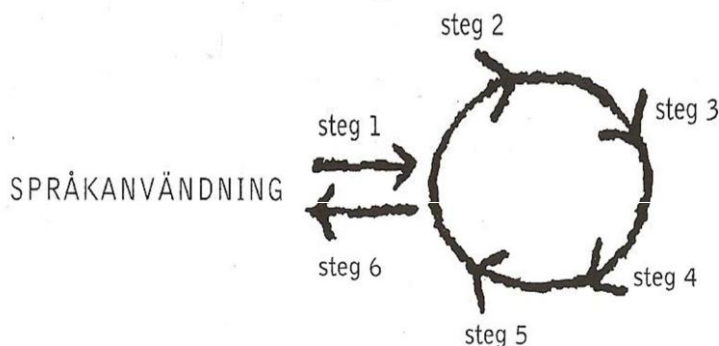

Bild 1

<http://www.did.uu.se/carolineliberg/documents/EllevsLoSutveckling-Liberg.pdf>

Sammanfattning av bild 1 är att

1. Se ett språkligt uttryck som ett objekt.
2. Dela in språket i mindre delar, fonem, och koppla dessa med bokstavsljuden och skriften.
3. Veta vad delarna heter och hur de låter.
4. Veta i vilken ordning delarna kommer.
5. Sätta ihop delarna och skapa en helhet.
6. Känna igen helheten som ett ord. (Liber 2005 s. 22–45)

För att lära sig läsa och skriva måste man vara medveten om skillnaden mellan skriftspråk och talspråk. Det vill säga hur ordet sägs och hur det låter, vilket ljud som bygger upp orden och var betoningen finns i ordet. Genom att stimulera den fonologiska medvetenheten innan skolstarten skapar man bättre förutsättningar för barnens läs- och skrivinlärning. Ett exempel på hur man kan stärka den fonologiska medvetenheten är att läsa högt eller att låta barnen rimma och dela upp ord i stavelser osv. För att få en fungerande undervisning i både språkutveckling och läs-och skrivutveckling i skolan måste det dessutom vara meningsfullt. (Myndigheten för skolutveckling 2007). Barn som behärskar rim och ramsor i tidigare år har möjlighet att lära sig läsa och skriva lättare än andra. Dessutom är det viktigt att låta barnen träna och lyssna på ljuden i orden när de skriver. Talspråket och skriftspråket kompletterar varandra och de båda är beroende av språklekar (Liberg 2006 s.18).

5. Att tala, skriva och läsa med eleverna i skolan

5.1) Lusten att läsa och skriva

För att få elever att känna lusten att lära sig, är det viktigt att ge dem tid till att upptäcka, experimentera och reflektera ”*Undervisning ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva.*” (Lgr11 s. 222). Det är viktigt att läraren frågar barnet hur det tänker i stället för att säga om svaret är rätt eller fel. Lärarna ska inbjuda barnen till skapande miljöer som utmanar dem. Ett av målen i *Lgr11* är att man kan använda bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationer, d.v.s. kan underlätta inläring. Leken blir en brobyggare som binder samman vår inre subjektiva föreställningsvärld med vår yttre objektiva verklighet t.ex. genom att spela teater, rita bilder som presenterar ord eller händelser och tvärt om.

Ladberg (2000) menar att det första och viktigaste steget till läskunnighet alltså kan vara att väcka lusten till läsning hos barnet. Låt barnen leka fram läsning och skrivning på ett roligt sätt. Lek, temaarbeten och språkstimulerande aktiviteter t.ex., ska fylla skoldagarna. Lärarna måste tänka på att motivera eleverna i inlärningsprocessen. Motivationen ökar om man känner att man behärskar det man håller på med. Utan motivation och utan lust att lära, är det svårt att förstå vad man ska lära sig.

Man kan då tala om en interaktion mellan lek och lärande, eller som vi hellre skulle uttrycka det, att lärare tar sitt ansvar för dem som strävar efter mål som finns i läroplanerna, samtidigt som barns erfarenhetsvärld och meningsskapande ges utrymme (Johansson & Pramling 2007 s. 223).

5.2) Skriva för att lära

Barn kan bli medvetna om språkets olika sidor:

Medvetenhet om språkets ljudsida	<i>fonologisk medvetenhet</i>
Medvetenhet om orden	<i>morfologisk medvetenhet</i>
Medvetenhet om satsbyggnad	<i>syntaktisk medvetenhet</i>
Medvetenhet om hur språket används	<i>pragmatisk medvetenhet</i>

http://spica.utv.miun.se/lasaochskriva/?page=spraklig_medvetenhet

(Bild 2)

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften, anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang (Lgr 11 s.2).

Skolan har ett stort ansvar att utveckla språkverktyg genom att ge eleverna goda och olika möjligheter att kunna skriva. Dessutom måste skolan ha lärare som arbetar med svenska språket för att uppmuntra lärandespråket från det första året i förskoleklassen. Ladberg (2003) tar upp att barnen måste få ord på det som händer för att förstå sin omgivning. Barnen lär sig viktiga ord i omgivningen och skriver av dem eller försöker att skriva dem ur minnet.

Den fortsatta skrivutvecklingen innebär att man kan skriva texter som fyller alltmer specifika syften och ingår i alltmer specifika sammanhang (Myndigheten för skolutveckling 2007 s. 34).

Sandström Madséns (2007) huvudtanke med skrivandet är att sätta eleverna i centrum. Syftet med att skriva är inte att förbättra sitt skrivande utan att öka sin förståelse genom skrivandet. Det är när man beskriver någonting i ord, som förståelsen för dessa ord tydligt ökar. Pedagoger måste stimulera elevernas skrivande och låta dem skriva om t.ex. en händelse, samt låta eleverna uttrycka sig med sina egna ord på pappret och förklara med ett exempel.

Sandström(2007) påpekar också att eleverna ska tänka med pennan och diskutera med kamrater för att förbättra tillgången till sina egna tankar och få fram sina egna personliga åsikter. Viktigast av allt är att eleverna förstår vad de skriver om, genom att de gör en sammanfattning av sitt arbete eller redovisar varandras arbeten i grupp. Läraren måste ha fokus på vilken metod, analytisk eller syntetisk som ska användas i undervisning såväl i grupp som individuellt.

5.3) Läs- och skrivutveckling i matematiken.

”Språkets och tänkandets stora betydelse för matematikundervisningen” (Malmer 2002 s.45). När det gäller språket i matematiken är det en hel del som har skrivit om det, framför allt Vygotskij som nämner bl.a. den sociala biten med en proximal utveckling, där en elev kan lära sig mer om han jobbar tillsammans med en bättre kamrat. Johnsen Höines (1987) har även skrivit om begreppsinnehåll (BI) och begreppsuttryck (BU) där han nämner att det som man har som begreppsuttryck, alltså varit med om, även ska bli ett uttryck där man berättar och förklarar hur man har tagit till sig information. BI är tankar och åsikter vi får och har om omgivningen, individen och förhållandet mellan dem. BU är det språk som symboliserar de tankar och åsikter som vi har.” *Vi knyter alltså våra tolkningar till situationer och föremål beroende på de erfarenheter vi har och på tidigare förvärvade kunskaper”* (Høines, Johnsen 1987 s. 68)

Det finns en hel del forskning om detta. Även Gudrun Malmer (2002) pratar om, att om det ofta är tyst i klassrummet, hur kan man då lära sig? De flesta är eniga om att det är språket som är nyckeln och det är tänkandet om tingen som ger utveckling hos individen. Om man utsätter eleven för sammanhang och erfarenheter som gör att den måste tänka om tingen, och om den kan beskriva sina tankar i ord, sker utveckling. Vi måste bearbeta den händelse som vi har upplevt genom språket. I vår praktik är det viktigt att man sitter tillsammans och jobbar

med problem som är det centrala i matematiken. Man får skapa något tillsammans med andra som man sedan diskuterar och pratar om för att var och en ska ta till sig de andras tankar och bearbeta sina egna. Det är förmågan som ska utvecklas med hjälp av språket. Det står i läroplanen.

Undervisningen i ämnet matematik ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om matematik och matematikens användning i vardagen och inom olika ämnesområden. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar intresse för matematik och tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Den ska också ge eleverna möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband. (Lgr 11 s. 62)

Att läsa matematiska textuppgifter ställer stora krav på elevernas läsförståelse. En händelse eller en situation ska tolkas till teoretiska matematiska symboler och modeller. T.ex. att använda sagan i matematikundervisning är ett bra sätt att förstå matematik.

Ann Ahlberg i sin bok *Matematik som språk* (2000) menar att barn lägger grund för sin matematiska förståelse när de återkommande får möta olika matematiska begrepp i olika situationer. Det är viktigt att vänja barnen vid läsandet redan när de är små barn och där igenom kan vi hjälpa barnen att upptäcka matematik på ett naturligt sätt.

Att använda en saga t.ex. *Bockarna Bruse, Nicke nyfiken o.s.v.* som underlag i matematikundervisning, är att räkna matte genom att berätta en saga.

Bockarna Bruse och alla andra sagor är intressanta och det innehåller många matematiska utmaningar. Vi som pedagoger kan arbeta på olika sätt, t.ex. genom att använda datorn, blir det enklare att göra många varianter av samma räknasaga och ständigt förbättra den. Utifrån detta kan man arbeta med den på olika fördjupande sätt såsom berättande, bildskapande och fantiserande för att det ska bli upplevelser och upptäckter av matematik i olika sammanhang och ge en djupare förståelse av matematiska begrepp genom många olika matematiska situationer i skolans miljö. Syftet med detta är att beskriva hur man kan arbeta med matematiska begrepp i en saga och hur man får en räknasätsutmaning på olika sätt. Målet i Läroplan 11, är att varje barn kan använda sig av matematiskt tänkande för vidare studier och i vardagslivet, samt utveckla sin förmåga att använda matematik i meningsfulla sammanhang. Vi kan också utmana barn att leka ute och presentera uppfattningar för antalet ett, två o.s.v. Ahlberg (2000) nämner att barnen lägger grund för sin matematiska förståelse när de leker med matematik i omgivningen. Även matematikundervisningen

måste bidra till att eleverna förbättrar och fördjupar sin förståelse genom att de får undervisning i lässtrategier. (Ahlberg 2000 s.66)

Barn i skolår två eller tre som tränar den fonologiska medvetenheten med hjälp av dator får mycket goda resultat av detta.

På 1970 talet utvecklades ITS (Intelligent Tutor System) med utgångspunkt i tesen att om en maskin kan programmeras till att uppvisa intelligent beteende så kan ett datorsystem ersätta en skicklig lärare (Trageton 2005 s28). Datorn är ett hjälpmedel som används för att utveckla elevernas språkliga medvetenhet och förbättra sitt skrivande.

Ordbehandlingsprogram är ett bra hjälpmedel när man vill skriva olika typer av texter. Med hjälp av datorn kan eleverna välja för dem meningsfulla texter och få datorns hjälp med avkodning. På så sätt lär man in nya ordbilder och ljudsekvenser (Nationella Kvalitetsgranskningar 1998).

6. Metoder som används för läs- och skrivutveckling

6.1) Bornholmsmetoden

Bornholmsmetoden är en syntetisk språkinläring. Metoden presenterades i mitten av 1990-talet. Metoden bygger på att barnen ordnar sin språkliga medvetenhet innan de börjar med läsinläring. ”*I den praktiska verksamhet där lekarna nu kan ingå kan man mycket väl arbeta med bokstäver i tillägg till övningarna*” (Häggström 1994 s. 11). På ett lekfullt och lustfyllt sätt skaffar barn sig läsförmåga genom lyssnande, koncentration, rim och ramsor.

6.2) LTG -metoden

Metoden sammanställdes på 1970-talet av Ulrika Leimar (*Läsning på Talets Grund*). Med metoden menade hon att barnen lär sig läsa och skriva utifrån sitt eget talade språk, genom att, tillsammans med lärare, skapa egna texter som bygger på barnens erfarenheter. ”*Det språkliga övningsstoffet kommer från barnen själva, är alltid meningsfulla för dem*” (Leimar 1974 s. 63). Syftet med den här metoden är att barnen får vara i processen, när det talade ordet blir till skrift, vilket ger läraren möjlighet att förstå hur det enskilda barnet använder språket.

6.3) Rydaholmsmetoden

Metoden är inriktad mot de elever som har problem med läsning. De eleverna har också problem med läsförståelsen. ”*Dessa barn med läs- och skrivproblem kan ha levt i en miljö med ett främmande språk eller i en mycket fattig språkmiljö, varvid barnet ej har hunnit eller fått lära det språk som skall läsas och skrivas i skolan*” (Ericsson 2001 s. 45). Med hjälp av metoden får eleverna framförallt träna på det som de behöver. Rydaholmsmetodens syfte är att eleverna ska träna under den tid det tar att nå målet och förstärka avkodningsförmågan. Materialet som de använder är enkelt, t.ex. Rydaholmsmetodens baspaket, innebär att eleverna börjar med en en- bokstavlista och en två- bokstavlista. Därefter går eleverna till bok 1 och läser 6 sidor med tre-bokstavsord och vidare i bok 2 läser de 4 sidor som innehåller två-bokstavs- till fyr- bokstavsord.

6.4) Högläsning

Högläsning som metod ökar läslust och ordförråd hos eleverna. Detta hjälper dem sedan i deras fortsatta språkutveckling. Metoden hjälper dem med språkförståelse och samtidigt ger den dem kunskap om olika kulturer. (Chambers 1993 s. 9) säger, liksom de flesta lärarna, att samtalet utifrån högläsningens boken är viktigt, då eleverna får träna på att lyssna på varandra samt föra fram sina egna tankar. Lärarna måste själva avgöra när det är bäst tid för högläsning så att alla elever är koncentrerade.

6.5) Ljudmetoden

En annan metod kallas för syntetiska principen. Ljudmetoden betyder att barnen lär sig utifrån bokstäver och bokstävers ljud. *”Ljudtekniken ingår som en del i ett språkprogram medan den utgör det allt över skuggande i ett ljudprogram”* (Liberg 2009 s. 138). För att lära sig läsa och skriva måste man vara medveten om sitt talade språk och om språkets fonem, hur ordet sägs och hur ordet låter, vilka ljud som bygger upp ordet och var ljuden i ordet finns. När eleverna tränas i att lyssna på ljuden i ordet lär de sig förhållandet mellan bokstav – ljud och ljud – bokstav.

6.6) Helordsmetoden

Den metoden kallas analytiska metoden. Under 1900- talet började *helordsmetoden* som har ett annat namn *ordbildsmetoden* att användas för att barnen skulle lära sig läsa t.ex. att man skriver ett ord på ett papper och uttalar ordet tydligt. Detta ord blir bekant hos barnen och det blir lättare att känna igen ordet när det visas. *”Termerna helordsläsande och helordsskrivande syftar på att ord läses och skrivs som en helhet, en gestalt, utan att brytas ner till sina ingående beståndsdelar, bokstäverna”* (Liberg 2009 s. 48). Sen utvecklar man detta arbete med orden, som sorteras och sätts ihop till meningar. Helordsmetoden går från helheten, ord, fraser eller satser, till delarna, bokstäver och ljud genom analys. Metoden innebär att man lär in hela ordbilder.

7. Metod och genomförande

I det här kapitlet kommer vi att resonera om vilken metod vi ska använda och varför vi har valt den metoden.

7.1) Metod

Vi har valt att använda oss av kvalitativa intervjuer som metod i vår undersökning. En kvalitativ metod innebär att man skapar en helhetsförståelse av enskilda fenomen (Larsen2007, s23). Vi har valt en kvalitativ metod, för att få mer förståelse och mer kunskap om läs- och skrivutveckling. Inom den metoden möter forskaren informanterna ansikte mot ansikte (Larsen 2007,s 26). Vi har funderat kring hur lärarna arbetar med läs- och skrivutveckling, därefter vi har valt att intervjua lärarna. Vid vår undersökning har vi använt oss av mobiltelefoner för att spela in intervjuerna. Efter inspelning har vi transkriberat intervjuerna.

7.2) Urval

Vårt urval angående vilka informanter vi skulle intervjua var inte slumpmässigt. Vi hade bestämt oss för vilka lärare vi skulle intervjua. Vi bokade flera intervjuer på två olika skolor med lärare med olika inriktningar som arbetar aktivt med läs- och skrivutveckling. Båda skolorna är F-9 och ligger i Malmö. Det är viktigt att nämna att skolorna är belägna i mångkulturella områden med många elever som har svenska som andraspråk.

Kort presentation av lärarna:

Catharina är lärare i MA/NO. Hon är i trettioårs- åldern och har arbetat i 12 år och undervisar i matematik. Sabina är utbildad lärare i SV/SO. Hon har undervisat i svenska i sex år och är i trettioårs- åldern. Nanna är i sextioårs- åldern och har arbetat som lärare i de tidigare åren under 40 år. Ann- Sofi är i femtioårs- åldern och har 35 års erfarenhet som lärare i de tidigare åren. Lena har arbetat som lärare i SO/SV 1-7 under 13 år. Hon är i fyrtioårs- åldern och just nu undervisar hon som lärare i tidigare år. Johan är MA och NO lärare, som har arbetat i 10 år. Han är 38 år. Elisabeth är en lärare som undervisar i svenska och har arbetat i 20 år. Hon är 52 år. Rolf är MA- lärare och har arbetat i 10 år. Han är 36år.

7.3) Genomförande:

Syftet med våra kvalitativa intervjuer med öppna frågor, var att ställa frågor kring läs- och skrivutveckling på två olika skolor. Genom de kvalitativa intervjuerna har vi även fått fram hur lärarna har olika åsikter om ämnet, samt varför han/hon agerar på ett visst sätt. Vi har förklarat tydligt och klart för lärarna att de är anonyma i vår undersökning. Vi har gjort intervjuerna med en tidsram på ca 30-40 minuter. När det gäller tid och plats för de planerade intervjuerna har vi anpassat oss efter berörda lärares önskemål. Vi har använt oss av mobiltelefoner och sedan skrivit ner intervjuerna. Samtliga frågor i vår intervju var öppna frågor (Se bilaga1) som gav lärarna möjlighet att berätta, istället för att svara ja eller nej på frågorna. En av intervjuerna skedde via mail.

8. Resultat och analys

8.1) Intervju med förskoleklassläraren

(Angående språket); Sabina tycker att det är viktigt kunna språket för att överleva och bli medveten om sin omgivning. Hon tycker att man ska utgå från elevernas kunskap, d.v.s. deras förmåga att utifrån sina egna ord bilda meningar. Detta kan man göra genom att visa olika bilder och därefter arbeta med den muntliga delen. Man kan även arbeta med bokstavsinnlärningen genom att dela upp texter i ord och bokstäver som sedan sätts ihop till hela ord igen. Detta skapar intresse för framtida lärande. Som en del i hennes lärande ingår högläsning. Barnen lär sig hur orden uttalas, genom t.ex. rim, ramsor stavelseklapp m.m. I leken lär de sig språket genom alla dessa moment. Läraren tycker att det genom leken under de första skolåren skapas ett intresse hos eleverna för att omedvetet lära sig språket.

(Angående IKT); Sabina påpekade att en norsk forskare har kommit fram till att datorer kan hjälpa elever med utvecklingen av motoriken. Hon använder sig bland annat av datorer som ett redskap för att barnen ska lära sig läsa och skriva lättare.

8.2) Teoretisk koppling

Vi tycker att man bör stimulera språket redan från förskolan och tidigt väcka intresse och lust för språket hos eleverna. Läraren har använt sig av Bakhtin och Vygotskijs teorier.

Vygotskij påpekade att man i skolan har varit alltför intresserad av att pröva vad eleverna kan, dvs. bestämma den utvecklingsnivå eleven befinner sig på, i stället för att intressera sig för möjligheten av framtida lärande (Dysthe 2007 s.55).

Läraren som vi intervjuade har använt sig av Bornholmsmetoden som bygger på att barnen skaffar sig språklig medvetenhet på ett lustfyllt sätt innan de börjar med läsinlärning.

8.3) Intervju med läraren i årskurs 2

(Angående språket); I intervjun med Nanna i årskurs 2-3 tyckte hon att alla eleverna måste få läs- och skrivläxa en gång i veckan. Det kan vara en kortskrivande text eller läsebok, där eleverna, tillsammans med föräldrarna hemma, tränar ordbilder eller enskilda bokstäver. Man låter barnet uttrycka sitt budskap och sin känsla med sitt eget språk. I den nya läroplanen hör det till lärarens uppgifter att skapa intressanta och spännande upplevelser som studiebesök m.m. Eleverna lär sig att ta ansvar för sitt arbete t.ex. genom att låta dem tänka kreativt, utmana deras idéer och utveckla deras individuella skapande personlighet (Lgr 11)

(Angående IKT); Nanna har nämnt att eleverna ska få skrivträning på datorn genom att skriva vad boken heter, vad boken handlar om och vilken författare som har skrivit boken.

8.4) Teoretisk koppling

Läraren använder sig av helordsmetoden. Hon arbetar från helheten, ord, fraser eller satser, till delarna som är bokstäver och ljud. *”Den här typen av läsande och skrivande innebär att man känner till texten i sig själv och inte är beroende av i vilket sammanhang den förekommer”*(Liberg2009 s.48)

8.5) Intervju med läraren i årskurs 1

(Angående språket); Catharina i årskurs 1 arbetar med språket i både tal och skrift. Språket är en nyckel till att förstå, kommunicera och uttrycka sin känsla. När det gäller läs- och skrivinlärning är det lärarens uppgift att underlätta för eleverna att kunna läsa och skriva. Det sker genom att varje vecka läsa en liten saga de själva väljer från biblioteket. Läraren använder sig av LTG- metoden. Barnen ska lära sig läsa och skriva utifrån sitt eget talade språk, genom att skapa egna texter tillsammans med läraren. Eleverna tränar då samtidigt att läsa och skriva. Den intervjuade läraren sa att elevernas skrivförmåga måste utvecklas till något positivt. De ska känna tillfredsställelse när det gäller språket, oavsett om det är en muntlig formulering eller en skriven text.

(Angående IKT); Catharina använder inte så ofta datorn i sin undervisning, men ibland visar hon film som handlar om bokstäver.

8.6) Teoretisk koppling

Läraren har använt LTG metoden som ett sätt för barnen att lära sig läsa och skriva utifrån sitt eget talade språk, genom att, tillsammans med lärare, skapa egna texter som bygger på barnens erfarenheter. I läroplan 11 menar man: ”*Undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra*” (s.222). Genom att väcka lusten att läsa hos barnen kan man lära barnen hur man uttalar orden och hur man skriver sin egen text och som Liberg och Björk (2009 s.92) har påpekat, är ett annat hjälpmedel att utveckla elevernas läsutveckling att skriva egna sagor. Läraren i klassen har nämnt att om man har datorer som komplement i klassrummet, är det ett bra sätt för barnen att våga skriva genom att prova att skriva på datorn. Nackdelen är att barnen måste träna att skriva för hand för att uppnå målen i den nya läroplanen.

8.7) Intervju med läraren i 3 a

(Angående språket); Ann- Sofi fick frågan vilken betydelse språket har för människan. Hon svarade med tre ord: identitet, sammanhang på jordklotet och nödvändighet. Språket är nödvändigt som verktyg för att människor ska kunna kommunicera med varandra. Ann- Sofi tyckte att det är viktigt att utgå från barnets tal- och språkförmåga. Läraren i 3a har lång yrkeserfarenhet och använder sig av LTG metoden. Språket är ett viktigt verktyg som människor använder för att kommunicera tyckte läraren. Kommunikation pågår inte bara på lektionerna i svenska. Barnen lär sig också läsa och skriva i matematik, där de t.ex. skriver räknesagor.

(Angående IKT); Ann- Sofi tyckte själv att hon har problem att följa med IKT-(Information och kommunikationsteknik)utvecklingen på grund av ålder. Men hon vill att eleverna har möjlighet att använda datorer. Hon nämnde den norske forskaren Arne Trageton som lyfter fram en ny syn på den första läs- och skrivinläringen. Han har kopplat läsning, skrivning och talande med datorn som centralt verktyg, samt hur datorer fungerar som hjälpmedel för de elever som har problem med finmotoriken och behöver förbättra sin handstil.

8.8) Teoretisk koppling

Lärarens arbete med LTG- metoden kopplas till metodens grundare Ulrika Leimar. Syftet med den här metoden är att utgå från barnens upplevelser och utifrån dessa kan de skapa sina egna texter. Det här synsättet kopplar vi också till Vygotskijs teori där han anser att språket får sin betydelse utifrån den pågående situationen, ordens verkliga betydelse och i samspelet med andra.

8.9) Intervju med läraren i 3 b

(Angående språket); Liksom flera av de tidigare intervjuade lärarna använder sig, Lena i 3b ofta av LTG- metoden. Hon skriver och läser texter tillsammans med eleverna. Om det finns elever som behöver extra hjälp kompletterar läraren sin undervisning med ljudmetoden. När det finns duktiga elever blir det lättare att arbeta med egna texter. De kan läsa texterna direkt, förklarar läraren.

När det gäller skrivning får eleverna skriva på tavlan med krita innan de börjar skriva i boken. Läraren ger också högläsningen stor betydelse i undervisningen. Hennes resonande kring detta är att barnen börjar läsa innan de börjar skolan. I skolan kan de sedan läsa texterna de själva skrivit. Läsningen fortsätter hemma, där eleverna läser minst 10 minuter för någon vuxen. Senare under skoltiden, när eleverna blir bättre på att läsa, läser de i grupper. Eleverna i gruppen befinner sig på ungefär samma nivå. Eleverna lyssnar på andra och lär sig att läsa med mer flyt.

En metod som läraren använder sig av redan de första dagarna i skolan är ”dagboken” Istället för att skriva, ritas det som har hänt t.ex. under helgen. På lektionerna berättar de vad som står i boken. Sedan när de är skrivkunniga skriver de text till bilderna. På så sätt vågar de skriva och sedan utvecklar de sin förmåga att skriva en sammanhängande berättelse.

(Angående matematiken); Lena tycker att många människor upplever matematik som en tavla full av siffror. Men hon hävdar att under mattelektionerna pågår diskussioner som är vävda av matematiska begrepp. Ju mer eleverna använder olika begrepp, desto bättre kan de lösa matematiska uppgifter.

(Angående IKT); IKT är ett ”nytt och väldigt populärt ämne” i skolan idag. Det är kopplat till alla andra ämnen och därför är det viktigt att eleverna redan från lågstadiet får rätt information om IKT och dess betydelse nu och i framtiden, tycker läraren.

8.10) Teoretisk koppling:

Det är väldigt tydligt att många lärare sätter stor tillit till LGT- metoden. Läraren i 3b har en stor del av sin undervisning kopplad till den metoden, både när det gäller att lära sig läsa och att skriva.

Enligt Björk & Liberg (2009) gör en teckning att eleverna hinner fundera och fokusera på vad de ska berätta. Dagboken kan vara ett hjälpmedel att skriva sina tankar.

8.11) Intervju med läraren i årskurs 4

(Angående språket); Elisabeth tycker att eleverna har en viss språkgrund när de börjar skolan dvs. att eleverna har språkmedvetenhet, t.ex. de kan rimma. Utifrån detta använder hon sig av LTG- metoden, men också av den traditionella läseboken. Diktering som man använder i LTG- metoden fungerar bättre i mindre klass, eller i halva klassen, hävdar läraren. Läsning brukar hon ha två gånger i veckan. Eleverna är nivågrupperade efter sin läsförmåga. Det är viktigt att eleverna placeras i rätt grupp.

Elisabeth tycker att rättstavningens betydelse inte är så viktig i början. Först kontrollerar hon elevernas läsförmåga, sedan följer hon elevernas framsteg och höjer kraven på rättstavning, särskilt hos de elever som har visat att de vill och kan lära sig snabbare.

”Ju duktigare eleverna är desto mer rättar jag ” säger läraren. De som är långsammare stödjer och hjälper hon utan att kräva att de stavar rätt.

Eleverna är vana vid att använda sig av dagboken. De som inte kan skriva får istället rita och berätta en händelse som har hänt under veckan. Men de elever som kan skriva skriver. Hon höjer kraven på de elever som kan skriva för att bli ännu bättre.

(Angående IKT); Elisabeth ser väldigt positivt på användandet av datorer i klassrummet i framtiden, eftersom det spelar en stor roll för läs- och skrivutvecklingen. Datorer är ett hjälpmedel för de elever som lider av dysgrafi, t.ex. så rättar datorn stavning, det är lätt att sudda en mening och göra om och det är lätt att lägga till meningar.

8.12) Teoretisk koppling

Det är ett väldigt bra sätt att börja med rim och ramsor som en språkgrund så att eleverna lär sig hur ord uttalas och skrivs. Sen när läraren upptäcker vilka elever som vill lära sig snabbare och kan skriva rätt, höjer hon kraven för att de ska bli ännu bättre. Till de stora

eleverna, som har större krav på att kunna läsa och skriva, kan man använda sig av olika genrer av böcker och skriva olika sorters texter ”En text där inte bokstäverna är formade på rätt sätt kan bli svårläst eftersom de kan sammanblandas med andra bokstäver eller kanske rent av med siffror” (Fridolfsson 2008 s.230)

9. Diskussion

I det här avsnittet kommer vi att diskutera syftet med vårt examensarbete som är att få kunskap om hur pedagogerna arbetar i grundskolan med läs- och skrivutvecklingsmetoder. Lärarens uppgifter är att anpassa undervisningen för att tillgodose alla elevers behov. I denna rapport vill vi ta reda på hur de intervjuade pedagogerna arbetar med läs och skrivutvecklingen i svenska och matematik. Utifrån vårt syfte skapade vi dessa frågeställningar.

Frågeställning:

- Vilken uppfattning har lärarna om barns läs- och skrivutveckling?
- Vilka metoder och aktiviteter använder lärarna för barns läs- och skrivutveckling?

Att uppmuntra barnen till att leka med språket på ett roligt sätt, får dem att nå fram till både läsinlärning och skrivinlärning. Det är viktigt att barnen tycker att det är roligt att kunna läsa och skriva i en intressant miljö. Ett bra sätt att stimulera barns språk är att använda den skriftliga kommunikationen innan de behärskar den.

Meningsskapande kommunikationen kan ske på olika sätt, exempelvis genom samtal, litteratur, film, bild, musik, drama, dans och rörelse (Myndigheten för skolutveckling 2007 s. 8).

9.1) Teori och litteraturdiskussion

I vår undersökning har vi valt att lyfta fram Vygotskijs teorier kring läs- och skrivutveckling. Vi har valt att använda oss av Vygotskijs teorier därför att hans idéer och påståenden kring barns språkutveckling är väldigt spännande och tänkvärda.

Vi upptäckte att alla våra informanter hade samma tankar kring detta. Det kom vi fram till genom deras sätt att förmedla elevers läs- och skrivutveckling. Det har visat sig att

pedagogerna i årskurs 4 ville anpassa språknivån utifrån barnens egen utvecklingsnivå ”barnet utvecklas i takt med inläringen” (Vygotskij 2005 s305).

Enligt Vygotskij kan man inte utvecklas utan att lära sig och tvärt om, lära sig utan att utvecklas. Utifrån detta ser vi hur viktig lärarens position är. I skolan befinner sig barn i en ny miljö, där läraren har huvudrollen för deras framtida utveckling. Hur mycket barn ska utvecklas beror på barnens möjligheter och lärarens förutsättningar för att utveckla deras möjligheter.

Skolinläringen blir på så vis något som byggs upp ovanpå mognandet ex. Man kan inte lära ett ettårigt barn att läsa. Man kan inte lära en treåring att skriva (Vygotskij 2005 s 302).

I Lgr11 står att ”Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande” (s.14). I detta citat finns fem centrala ord (hänsyn, behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande) som är en länk mellan elever och lärare. Här kan man se hur långt svenska skolan har kommit när det gäller undervisningen. Lärarna har stora möjligheter att lättare komma fram till var och en av eleverna. Hon ska ha tid att testa varje elev innan hon placerar honom/henne i t.ex. en relevant läsgrupp. På 1950-talet dominerade behaviorism som inläringsteori i undervisningen.

Undervisningen sker därmed utifrån ett lärarperspektiv, där lärarens huvuduppgift är att överföra sitt eget kunnande till elever genom läroböcker, skriftliga uppgifter, förevisande av experiment och andra undervisningsmedel (Berg 2011 s. 49-50).

Nu kommer kognitivismen att få en framträdande plats i undervisningen. Kognitivismen är helt motsatt behaviorismen. ”Enligt kognitivismen, som kom att utmana den behavioristiska kunskapssyn, är eleven en aktiv sökare efter egen kunskap för egna behov” (Berg 2011 s. 50).

9.2) Hur arbetar lärarna med barns läs- och skrivutveckling?

Vårt intresse har varit att ta reda på hur de intervjuade pedagogerna arbetar kring läs- och skrivutveckling. Vi har använt oss av olika teorier om språkutveckling, styrdokument och kvalitativa intervjuer. Detta material hjälpte oss att få en bild av språkutvecklingen i svenska och matematik. Skolans uppdrag är: *"Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga"*(Lgr11 s.9)

Vårt resultat visar att vi ska utgå från barnets behov och erfarenheter. Vi har lärt oss från de intervjuade lärarna att man kan göra ämnet som undervisas intressant för barn t.ex. genom lek, ramsor, utflykter o.s.v. genom att låta barn läsa mycket, genom att uppmuntra och berömma barnet hela tiden och genom att diskutera och kommunicera utifrån den skrivna texten.

De intervjuade lärarna tycker att läsning ska vara lustbetonad. Erfarenheten av att lyssna på högläsning av en skönlitterär bok ska inspirera till individuell läsning. Högläsning är ett sätt att uppmuntra eleverna att lära sig läsa. Lärarna tycker att det är viktigt att eleverna läser mycket, både i skolan och hemma. Eleverna ska kommunicera när de gör en sammanfattning av boken som de har läst.

Pedagogerna i de undersökta skolorna arbetar både utifrån en analytisk och syntetisk språksyn när det gäller läs- och skrivinläringen. Vi ser att det finns mer än en metod för att underlätta elevers språkutveckling. I vår undersökning åskådliggörs vilka olika metoder de intervjuade lärarna använder för att arbeta språkutvecklande t.ex. att eleverna ska ha en loggbok, ett användbart praktiskt hjälpmedel, om man vill föra en skriftlig dialog med sina elever och få förståelse för den enskilda elevens behov. Det är viktigt att läraren placerar barn på rätt nivå och därefter skapar ett positivt inlärningsklimat för att underlätta barns vidare utveckling. Vid skolstarten och senare under skolåren befinner sig barnen på olika nivåer. Det finns barn med dåliga kunskaper, då måste läraren anpassa undervisningen efter varje elevs förutsättningar. Det är mycket positivt att lärarna skapar goda läsoplevelser. Sådana tillfällen skapar en positiv attityd hos barn när det gäller läsningen.

Idag används datorerna inom alla yrken och utbildningar i skolan. Att använda datorer, medier och smartbord i skolan är ett bra sätt. Det gör undervisningen mer intressant och det hjälper barnens utveckling. Vi kan även göra matematikundervisning mer intressant om vi använder datorer och andra tekniska hjälpmedel i undervisningen.

9.3) Lärarnas metoder i läs- och skrivutveckling

Här vill vi visa på våra resultat av de metoder som våra intervjuade lärare använder sig av, när de ska lära barn att skriva. Lärarna använder en metod eller en blandning av flera metoder. De flesta av lärarna använder LGT- metoden och högläsning för att stimulera barnen i deras skrivutveckling.

För många lärare blev LTG impulsen till nytänkande och utveckling. Det har inneburit att många successivt har försökt göra sig av med den behavioristiska undervisningssyn, som har präglat deras egen skoltid och lärarutbildning och mer och mer närmat sig ett humanistiskt och kommunikativt sätt att se på språktillägnet och människan (Berg 2011 s. 1)

För att barnen ska kunna lära sig läsa eller skriva måste de ha lust och känna glädje inför att läsa och skriva. Vi måste låta dem läsa mycket, helst en kvart om dagen, för barn lär sig även att skriva genom att läsa.

Vi får inte glömma att eleverna lär sig läsa och skriva genom leken t.ex. kan förskolebarn lära sig att kommunicera när de talar med lärare om sakerna de leker med.

Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga. Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper. Skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen.(Igr11 s. 9)

De flesta skolorna har smartboard i sin undervisning. Dessa fungerar tillsammans med en dator. Smartboard är ett bra verktyg, där man har många möjligheter att köra datorprogram t.ex. Smartboard skiljer sig från den vanliga tavlan genom att den är kopplad till datorn, där man kan spara sina uppgifter och anteckningar digitalt, samt att alla i klassrummet kan styra

det som händer på skärmen. Smartbord fungerar som ett hjälpmedel för att eleverna ska jobba gemensamt och diskutera med varandra i gruppen, vilket kan leda till nya kunskaper och nya arbetssätt för lärarna. Man kan även använda projektor, där eleverna har många möjligheter att lära sig genom nya tekniska programvaror som körs på datorn. Vi ska också använda datorn inom matematiken och koppla uppgifterna till vardagslivet och olika ämnesområden. Tyvärr har de flesta av de intervjuade lärarna inte nämnt att de använder smartbord eller datorn. Orsaken är att de har dålig kunskap om det nya digitala verktyget. Att utveckla elevernas intresse och lust att kunna formulera, lösa problem, reflektera över sina tankar och värdera metoder och modeller är nödvändigt för att eleverna ska kunna komma vidare i sin utveckling. Med de spännande digitala medier vi har, kan vi göra undervisningen mer intressant t.ex. ljud, bild och video osv. Eleverna lär sig att skapa ett samband mellan matematiken och vardagslivet. Med detta menar jag att eleverna lär sig teorin genom den praktiska upplevelsen.

Genom våra intervjuer på de olika skolorna skulle vi upptäcka både likheter och olikheter i pedagogernas sätt att arbeta angående läs- och skrivutveckling. Vi kan bekräfta nu att det finns ett gemensamt val av metoder för alla våra informanter. Alla tyckte att det är väldigt tacksamt att börja med LTG- metoden. När det gäller rättstavning skiljer sig lärarnas åsikter åt. Några tyckte att rättstavning inte har så stor betydelse för eleverna under de första skolåren medan andra tyckte att det är viktigt.

Alla har visat ett stort intresse för den nya tekniska modellen som har satt i gång redan i olika skolor. Deras önskan är att eleverna snart får tillgång att använda sig av datorer i skolan. De äldre pedagogerna var lite skeptiska till IKT på grund av okunnighet. Men de är också intresserade av att eleverna har möjlighet att använda datorer och andra tekniska medel i klassrummet.

Lärande med IKT skulle kunna öppna för möjligheter och förändra det innehåll som uppmärksammas i förskolan och skolan. IKT är då inte bara ett nytt verktyg för lärande, det kan också erbjuda barnen att lära sig något annat på ett annat sätt än vad som vanligtvis erbjuds när kunskapsinnehållet medieras med mera traditionella verktyg. (Alexandersson 2001 s. 103-104)

Slutligen så vet vi att barn lär sig läsa och skriva i olika takt och i varierande åldrar. En del eleverna tycks lära sig läsa och skriva av sig själva. Därför är det viktigt med en språkligt stimulerande miljö. Genom intervjuerna fick vi en större förståelse för och uppfattning om

den här verksamhetens arbete med läs- och språkstimulering. Läraren måste också kunna följa hur olika barns strategier ser ut och hur de utvecklas. Därför blir det också viktigt att läraren förstår sina egna undervisningsstrategier och de konsekvenser det får för olika barns utveckling. Det är också viktigt att varje lärare behärskar läs- och skrivinlärningsmetoder. Här vill vi koppla till Lgr 11 där det står att undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Hänsyn skall tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målen. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Vi har kommit fram till att flera av eleverna och lärarna inte använder datorer alls i sin undervisning. I läroplanens övergripande mål står det även *”att varje elev ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande”* (Lgr 11 s.14).

10. Referenslista

- Ahlberg, Anna 2000: *Matematik från början*. Göteborg: NCM Nämnaren - Tema
- Alexandersson, Mikael & Rigmor Lindö, Jonas Linderöth 2001: *Bland barn och datorer lärandets villkor i mötet med nya medier*. Lund: Studentlitteratur,
- Berg, Elisabeth 2011: *Läs- och skrivundervisning. Teorier, trender och tradition*. Lund: Studentlitteratur.
- Björk Maj & Liberg Caroline 2005: *Vägar in i skriftspråket tillsammans och på egen hand* Stockholm: Natur och kultur.
- Dyshe, Olga 1996: *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.
- Del ur Lgr 11: Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem: kapitel 1-2
- Ericsson, Britta 2001: *Utredning av läs och skrivsvårigheter*. Lund; studentlitteratur.
- Fridolfsson, Inger 2008: *Grunderna i läs- och skrivinläring*. Lund: Författaren och studentlitteratur.
- Häggström, Ingrid 1994: *Språklekar efter Bornholmsmodellen*. Umeå: studentlitteratur.
- Johansson, Eva och Pramling Samuelson, Ingrid 2007: *Att lära är nästan som att leka*. Studentlitteratur.
- Høines, Marit Johnsen, 1987: *Matematik som språk: verksamhetsteoretiska perspektiv*. Liber AB, Stockholm
- Ladberg Gunilla 2003: *Barn med fler språk tvåspråkighet och fler språkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. Stockholm: Liber AB
- Ladberg, Gunilla 2000: *Skolans språk och barnets. Att undervisa barn från flerspråkiga minoriteter*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsen, Anna Kristin 2007: *Metod helt enkelt. En introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Gleerups utbildning AB: Malmö
- Liberg Caroline 2009: *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Lund: studentlitteratur.
- Längsjö, Eva Nilsson, Ingegärd 2005: *Att möta och erövra skriftspråket*. Lund: Studentlitteratur.
- Läs- och skrivprocessen i undervisningen som ett led i undervisningen, Nationella kvalitetsgranskningar 2000, Skolverket Liber Distribution, Publikationstjänst, 162 89 Stockholm)

Malmer, Gudrun 1999: *Bra matematik för alla – nödvändig för elever med inlärningssvårigheter*.
Lund: Studentlitteratur.

Myndigheten för skolutveckling 2007: *Att läsa och skriva: forskning och beprövad erfarenhet*.
www.skolverket.se/publikationer?id=1887 Best nr: U 07: 180

Nationella Kvalitetsgranskningar 1998 Skolverket rapport nr 160, 1998
www.skolverket.se/publikationer?id=495

Sandström Madsén, Ingegärd 2007: *Samtala, läsa och skriva för att lära: i ett utvecklingsperspektiv från förskola till högskola*. Kristianstad: Kristianstad University Press

Trageton, Arne 2005: *Att skriva sig till läsning IKT i förskoleklass och skola*. Fortfattare och Liber AB: Malmö

Vygotskij, Lev S 2005: *tänkande och språk*, Uddevalla AB,

11. Internet

<http://www.did.uu.se/carolineliberg/documents/EleversLoSutveckling-Liberg.pdf> Bild 1

http://spica.utv.miun.se/lasaochskriva?page=spraklig_medvetenhet. Bild 2

www.skolverket.se/publikationer?id=1887

www.skolverket.se/publikationer?id=495

12. Bilaga1

FRÅGOR TILL PEDAGOGER

1. Hur lång tid arbetar du som lärare och vilken inriktning har du?
2. Kan du beskriva språk med tre orden?
3. Att skriva och läsa begär hos de yngre elever stor och hård arbete.
Vilka metoder använder du i din undervisning för att underlätta det?
4. Många forskaren hävdar att läs- och skrivutveckling pågår inom alla ämnen. Hur kan du beskriva den process inom matematik?
5. Vad tycker du om datorer i skolan, stödjer de eller ”bromsar” elevers språkutveckling?